

Škrlatni cvet

Sergej Timofejevič Aksakov

Škrlatni cvet

Prevedla Sara Špelec

Sveta Trojica v Slovenskih goricah

2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.161.1-34(0.034.2)

AKSAKOV, Sergej Timofeevič, 1791-1859

Škrlatni cvet [Elektronski vir] / Sergej Timofejevič
Aksakov ; prevedla Sara Špelec. - Elektronska izd. - El.
knjiga. - Sveta Trojica v Slovenskih goricah :
Kulturno-gledališko društvo Reciklaža, 2015

Način dostopa (URL):

http://www.kgd-reciklaza.org/projekti/Skrlatni_cvet.pdf. -
Prevod dela: Alen'kij cvetoček

ISBN 978-961-93516-2-8 (pdf)

1. Špelec, Sara

278845952

Škrlatni cvet

V nekem carstvu je živel bogati trgovec, ki je bil imeniten človek.

Imel je veliko najrazličnejšega bogastva: drago čezmorsko blago, bisere, dragocene kamne, zlatnike in srebrnike. Trgovec je imel tri hčerke. Vse tri so bile lepe, a najlepša je bila najmlajša hči. Hčerke je imel raje od vsega bogastva, biserov, dragocenih kamnov, zlatnikov in srebrnikov, kajti bil je vdovec in na svetu je imel samo njih. Vse je imel rad, a najraje je imel najmlajšo, ki je bila najboljšega srca in najljubeznivejša.

Preden je šel po svojih opravkih v deželo za devetimi gorami in devetimi vodami čez morje, je svojim ljubljениm hčerkam rekel:

»Moje ljube, dobre, lepe hčerke! V deželi za devetimi gorami in devetimi vodami me čakajo opravki in ne vem, kako dolgo bom na poti, zato pričakujem, da boste brez mene živele složno in pošteno. Če bo temu res tako, vam prinesem, kar vam srce poželi. Imate tri dni časa, da mi poveste, kakšnih daril si želite.«

Tri dni in tri noči so razmišljale in prišle k očetu, ki jih je vprašal, česa si želijo. Najstarejša hči je očeta prva nagovorila in se mu globoko priklonila:

»Ljubi oče! Ne nosi mi zatega in srebrnega brokata, ne črne soboljevine, ne dragocenih biserov, temveč mi prinesi zlati venec z dragulji, ki se sveti kot polna luna in kot zlato sonce, tako močno, da bo še ponoči kot sredi belega dne.«

Plemeniti trgovec se je zamislil in rekel:

»No, prav, moja ljuba, dobra, lepa hči, prinesem ti venec, ki si ga želiš. Dobim ga lahko od človeka na drugi strani morja, kjer ga čezmorska kraljična skriva v tri sežnje globoki kamniti shrambi na kamniti gori, za tremi železnimi vrati s tremi velikimi ključavnicami. Naloga ne bo lahka, a bogati nagradi se ne bo nihče odrekel.«

Globoko se mu je priklonila tudi srednja hči, rekoč:

»Ljubi oče! Ne nosi mi zatega in srebrnega brokata, ne sibirske soboljevine, ne ogrlice iz dragocenih biserov, niti zatega venca z dragulji, temveč mi prinesi ogledalce iz najdragocenejšega in najimenitnejšega kristala, v katerem je mogoče videti lepoto vsega sveta! Ko se bom ogledovala v njem, bom vedno lepša in lepša in se nikoli ne bom postarala.«

Plemeniti trgovec se je zamislil, nekaj časa tuhtal in odvrnil:

»No, prav, moja ljuba, dobra, lepa hči, prinesem ti ogledalce, ki si ga želiš. Ima ga mlada kraljična, hči perzijskega kralja, ki je tako lepa, da se ne da povedati! Skriva ga v visokem kamnitem stolpu na tri sežnje visoki kamniti gori, za sedmimi železnimi vrati s sedmimi velikimi ključavnicami. Do tega stolpa je tri tisoč korakov in na vsakem koraku stojijo perzijski vojaki, ki ga dan in noč stražijo z jeklenimi sabljami, ključke od železnih vrat pa nosi kraljična okrog pasu. Ogledalce lahko dobim od človeka na drugi strani morja. Tvoje želje bo težje izpolniti, a bogati nagradi se ne bo nihče odrekel.«

Globoko se mu je poklonila še najmlajša hči in rekla:

»Ljubi oče! Ne nosi mi zatega in srebrnega brokata, ne črne sibirske soboljevine, ne ogrlice iz dragocenih biserov, ne zatega venca z dragulji, niti kristalnega ogledalca, temveč mi prinesi škrlatni cvet, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu.«

Plemeniti trgovec se je tokrat globoko zamislil. Težko je reči, koliko časa je tuhtal, a čez čas se je le odločil in svojo najmlajšo hčer poljubil in poljubkoval, rekoč:

»Oh, tvoje želje bo najtežje izpolniti. Kdor ve, kaj išče, ta slej ko prej najde, a kako naj najdem nekaj, česar nisem še nikoli videl? Škrlatni cvet bo težko najti. Kako naj sploh vem, da ga ni lepšega na vsem širnem

svetu? Vse bom dal od sebe, a ne pričakuj, da mi bo uspelo.«

Svoje dobre, lepe hčerke je poslal v njihove sobane, sam pa se je začel pripravljati na dolgo pot v daljne kraje na drugi strani morja. Kako dolgo so priprave trajale, je težko reči, kajti pravljica gre hitro naprej, dela pa je še precej! Odpravil se je torej na dolgo pot.

Plemenitega trgovca je pot vodila skozi tuje dežele in nenavadna kraljestva na drugi strani morja. Svoje blago je prodal po trikratni ceni in ga zamenjal za imenitnejše kose, tu in tam pa je zanj dobil celo srebro in zlato. Zlatnike je natovoril na ladje in jih poslal domov. Našel je darilo za najstarejšo hčerko: zlati venec z dragulji, ki se sveti tako močno, da bo še ponoči kot sredi belega dne. Za srednjo hčerko je našel kristalno ogledalce, v katerem je mogoče videti lepoto vsega sveta. Ko se bo ogledovala v njem, bo vedno lepša in lepša in se nikoli ne bo postarala. Le za najmlajšo hčerko ni in ni našel darila. Nikjer ni bilo škrlatnega cveta, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu!

Na vrtovih carjev, kraljev in sultanov je sicer raslo veliko nepopisno lepih škrlatnih cvetov, a nihče mu ni mogel zagotoviti, da je med njimi tak, ki ga ni lepšega na svetu. Tudi sam je menil, da ga še ni našel. S svojimi zvestimi služabniki je šel naprej čez drn in strn, ko so jim pot nenadoma prekrižali strašni turški in indijski razbojniki. Plemeniti trgovec je spoznal, kakšna nesreča jih je doletela, zato se je ločil od pisane karavane in zvestih služabnikov ter zbežal v temni gozd, češ:

»Naj me raje raztrgajo divje zveri, kot da me v roke dobijo ti umazani razbojniki, pri katerih bom svoj konec dočakal v suženjstvu.«

Taval je po temnem, neprehodnem gozdu in glej, z vsakim korakom je bilo lažje: drevesa in gosto grmovje so se mu naenkrat začela umikati s poti. Za njim je bila gosta tema, na desni le gosto grmovje, na levi pa je bilo strašno, da ni za povedati! Plemeniti trgovec se je čudil in ni mogel razumeti, kaj se mu godi; kot uročen je hodil po poti. Hodil je od jutra do večera, a ni slišal ne rjojenja zveri, ne kačjega sikanja, ne skovikanja sove, ne ptičjega petja – kakor da bi se vse naokrog vdrlo v zemljo. Nastopila je temna noč. Vse naokrog je bilo temno kot v rogu, le pot je bila osvetljena. Proti polnoči se mu je zazdelo, da v daljavi žari plamen. Pomislil je:

»Očitno je gozd v plamenih. Zakaj neki bi torej šel neizogibni smrti naproti?«

Obrnil se je, a poti nazaj ni bilo, tudi levo in desno ni mogel. Ponovno se je obrnil naprej in pred sabo zagledal pot.

»Morda moram malo počakati, da se plameni razširijo v drugo smer ali celo ugasnejo.«

Stal je in čakal, a zaman! Plamen se je širil naravnost proti njemu in zdelo se mu je, da ga obkroža svetloba. Tuhtal je in tuhtal in se odločil iti naprej, češ, smrti ne moreš uiti. Trgovec se je pokrižal in nadaljeval pot. Z vsakim korakom je bilo vse svetleje in svetleje, kakor sredi belega dne, o ognju pa ne duha ne sluha. Prispel je na konec poti do velike jase, na kateri je stala hiša – kaj hiša, palača, kaj palača, pravi pravcati kraljevi ognjeni dvorec iz srebra, zlata in draguljev. Gorel je in se svetil, a ognja nikjer! Dvorec se je svetil kot sonce, da ga je bilo težko gledati: vsa okna so bila odprta, skozi pa se je razlegala ubrana glasba, kakršne še v življenju ni slišal.

Stopil je na veliko dvorišče k velikim, odprtim vratom, do katerih je vodila bela marmorna pot, ob straneh pa so iz velikih in majhnih fontan brizgali curki vode. Vstopil je v dvorec in se povzpел po stopnicah, pokritih s temno rdečo tkanino in obdanih z zlato ograjo. Vstopil je v prvo sobo, v drugo, tretjo, vse do desete – nikogar nikjer. A povsod je bilo kraljevsko okrasje iz zlata, srebra, vzhodnega kristala ter slonovih in mamutovih kosti, kakršnega svet še ni videl!

Plemeniti trgovec se je toliko bolj čudil temu nepopisno lepemu bogastvu, ker ni bilo ne duha ne sluha ne o gospodarju ne o služabnikih. Prisluhnil je glasbi, ki ni niti za trenutek utihnila, in na tihem pomislil:

»Prav nič mi ne manjka, le lakoto bi rad potešil.«

To reče in pred njim je naenkrat stala bogato obložena miza: v zlatih in srebrnih posodah so bile sladice, čezmorska vina in medica. Brez obotavljanja je sedel za mizo in se do sitega najedel in napil. Minuli dan in

noč ni namreč ničesar použil! Od hoje po drnu in strnu je bil že pošteno lačen, zdaj pa je dobil vse, kar si srce poželi, in si oblizal vse prste. Želel se je zahvaliti za jedačo in pijačo, a nikjer ni bilo žive duše, in komaj je vstal od mize, je ta že izginila. Le glasba je še kar igrala in igrala.

Plemeniti trgovec ni mogel verjeti svojim očem. Občudoval je okrašene sobe in razmišljal:

»Kako bi se zdaj prileglo malo zadremati ...«

To reče in pred njim je že bila postelja iz čistega zlata na kristalnih nogah, z baldahini in srebrnimi resicami, z bisernim okrasjem in s kraljevskim ležiščem iz mehkih, puhastih pernic.

Plemeniti trgovec se ni mogel načuditi. Udobno se je zleknil v posteljo in zagrnil tanek, svilnato mehek baldahin s srebrnimi resicami. V sobi se je stemnilo in slišati je bilo le zvoke oddaljene glasbe.

»Oh, kako rad bi v sanjah videl svoje hčerke!« je pomislil in še isti trenutek zaspal.

Ko se je trgovec prebudil, je sonce bilo že visoko na nebu. Ni in ni mogel vstati, kajti vso noč je sanjal o svojih ljubeznivih, dobrih, lepih hčerkah: starejši sta bili srečni in zadovoljni, le njegova najmlajša in najdražja je bila žalostna. V sanjah bi se naj starejši hčeri brez njegovega blagoslova bogato poročili, najmlajša, najlepša in najdražja hči pa o poroki ni hotela niti slišati, dokler se njen ljubi oče ne vrne. Bilo mu je lahko in hkrati težko pri srcu.

Vstal je z udobnega ležišča in že ga je čakala obleka, iz kristalnega kozarca pa je pljuskala voda. Oblekel se je, se osvežil in, čudo prečudno: čaj in kava sta bila že na mizi, zraven pa je bil postrežen še sladki prigrizek. Zmolil je, se najedel in šel po sobah, da bi si jih ogledal še pri dnevni svetlobi. Zdele so se mu še lepše kot včeraj! Skozi okno je zagledal čudovit cvetoči vrt, na katerem so rasle nepopisno lepe rože. Odločil se je, da se bo sprehodil po njem.

Po zelenih marmornih in malahitnih stopnicah z zlato ograjo je šel naravnost na cvetoči vrt. Gleda in se čudi: na drevesih so bili zreli rdeči plodovi, ki se jim človek težko upre, tako močno se mu cedijo sline. Na vrtu so rastle prečudovite, dehteče rože v polnem cvetu in vseh barv, nad njimi pa so letale nenavadne zlate in srebrne ptice s pisanim perjem in prepevale rajsko melodijo. Iz fontane so brizgali curki vode tako visoko, da se ti kar zvrtili, če pogledaš navzgor, ob vrtu pa je žuborel kristalno čisti studenec.

Plemeniti trgovec je hodil in se čudil: kar ni se mogel nagledati in naposlušati. Težko je reči, kako dolgo je hodil, kajti pravljica gre hitro naprej, dela pa je še precej! Naenkrat je na zelenem griču zagledal škrlatni cvet nepopisne lepote, kakršnega svet še ni videl. Kar sapo mu je vzelo, ko ga je zagledal, in nemudoma se je odpravil ponj. Ves vrt je zadišal po škrlatnem cvetu, da se je trgovec kar tresel od sreče, rekoč:

»Pa sem le našel škrlatni cvet, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu, za mojo najmlajšo in najdražjo hčerko!«

To je rekel in utrgal škrlatni cvet. Naenkrat se je zabliskalo in zagrmelo, zemlja pa se je zatresla, da je trgovec začel izgubljati tla pod nogami, kot da bi se mu približevalo nekaj strašnega. In res: pred sabo ni zagledal človeka, temveč zver, kaj zver – strašno, divjo pošast –, ki je grozeče zarjovela:

»Kaj si storil? Kako si si drznil utrgati moj najljubši cvet, za katerega ne ve nihče, razen mene? Čuval sem ga kot najdražji zaklad, bil je moja edina tolažba na celem svetu, zdaj pa sem zaradi tebe ostal brez vsega. Jaz sem lastnik dvorca in vrta, ki te je sprejel kot najiminenitnejšega gosta, te nahranil, napojil in ti nudil prenočišče. Lepo si poplačal moje gostoljubje! Huda kazen te čaka: s svojim dejanjem si si prislužil smrt!«

Z vseh strani je grozeče odmevalo:

»S svojim dejanjem si si prislužil smrt!«

Trgovcu so od strahu zašklepetali zobje. Pogledal je naokrog in zazdelo se mu je, da nanj z vseh strani, izza vsakega grma, iz vode in s tal preži gromozansko bitje, tako strašno, da ni besed.

Trgovec je pokleknil pred gromozansko, strašno pošast in jo milo prosil:

»Ti plemenita zver, ti gozdna pošast, ki je na vsem svetu ni enake! Za moje nepremišljeno dejanje me ne

kaznuj s smrtjo, temveč prisluhni, kaj imam povedati. Imam tri dobre in lepe hčerke. Obljubil sem jim, da jim s potovanja prinesem daril: najstarejši sem obljubil zlati venec z dragulji, srednji kristalno ogledalce, najmlajši pa škrlatni cvet, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu. Našel sem darila za starejši hčerki, a darila za najmlajšo nisem in nisem mogel najti, dokler nisem na tvojem vrtu zagledal škrlatnega cveta, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu, misleč, da ga tako bogat, imeniten in mogočen gospod ne bo pogrešal. Kesam se, plemeniti gospod! Odpusti mi mojo neumnost in mi dovoli, da se vrnem k svojim dragim hčerkam, škrlatni cvet pa podari moji najmlajši in najdražji hčerki. Vse svoje zlatnike ti dam zanj.«

Po gozdu se je razlegel glasen krohot strašne zveri – kaj zveri, gozdne pošasti:

»Kaj mi bodo tvoji zlatniki, ko imam svojih več kot dovolj! Gluh sem za tvoje prošnje, svojim zvestim služabnikom bom ukazal, naj te raztrgajo na drobne koščke! Samo ena stvar te lahko reši. Če mi daš besedo in prisežeš na to, kar ti je najdražje, da mi v zameno pošlješ eno od svojih dobrih in lepih hčera, te izpustim v enem kosu in ti za nagrado dam veliko bogastvo in škrlatni cvet. Ničesar ji ne bom storil. V mojem dvorcu se ji bo godilo tako dobro kot tebi. Dolgčas mi je, ker sem vedno sam, in tako rad bi imel družbo!«

Trgovec se je zgrudil na tla in bridko zajokal. Pogledal je zver – kaj zver, gozdno pošast –, se spomnil na svoje lepe, dobre hčerke in še močnejše zajokal. Oh, resnično strašna je bila zver – kaj zver, gozdna pošast!

Dolgo je bridko jokal, potem pa žalostno spregovoril:

»Ti plemeniti gospod in plemenita zver – kaj zver, gozdna pošast! A kaj naj storim, če moje dobre, lepe hčerke ne bodo hotele priti? Ne morem jih vendar zvezati in jih pripeljati pod prisilo. In kako bodo sploh našle pot do tebe? Sam sem hodil natanko dve leti, a se mi niti sanja ne, katera pot je prava.«

Zver – kaj zver, gozdna pošast – je trgovcu odvrnila:

»Nočem služabnice! Naj pride iz ljubezni do tebe in ker je takšna njena volja. A če ji moje vabilo ne bo po volji, te bo pri meni čakala strašna smrt. Nikar ne skrbi, da ne bi znale do mene. Dal ti bom svoj prstan: nadeni si ga na desni mezinec in pripeljal te bo, kamorkoli želiš. Čez tri dni in tri noči se moraš vrniti.«

Trgovec je razmišljal, razmišljal in se le domislil:

»Najbolje bo, da se vrnem k svojim hčerkam in jih blagoslovim. Če me ne bodo želele odrešiti smrti, bom kot pošten kristjan sprejel svojo usodo in se vrnil k zveri – kaj zveri, h gozdni pošasti!«

Niti na misel mu ni prišlo, da bi zver pretental, zato je po pravici povedal, kar mu leži na duši. Zver – kaj zver, gozdna pošast – je poznala njegove misli. Ker je vedela, da trgovec govori resnico, ni zahtevala, naj priseže na to, kar mu je najdražje. S prsta si je snela zlati prstan in ga dala plemenitemu trgovcu.

Komaj si je plemeniti trgovec nadel prstan na mezinec, se je že znašel pred domačimi dvoriščnimi vrati. Isti trenutek se je pred vrati znašla tudi njegova karavana z zvestimi služabniki, ki je zdaj imela trikrat več blaga in trikrat večje bogastvo. V hiši je nastal hrušč in trušč! Hčerke so prav tedaj svilene brisače okraševale s srebrnimi in zlatimi vžitki, a so nemudoma odložile vezenje in stekle k očetu. Vse so ga objemale, poljubljale in si zanj izmišljevale ljubkovalna imena, a najbolj sta se mu dobrikali starejši hčerki. Opazile so, da oče ni najbolj razpoložen in da mu nekaj leži na duši. Starejši hčerki je zanimalo, ali je morda izgubil svoje veliko bogastvo, najmlajši pa za to ni bilo mar. Očetu je rekla:

»Ni mi mar za bogastvo, ki ne prinese sreče. Povej mi raje, kaj ti leži na duši.«

Plemeniti trgovec je svojim dobrim, lepim hčerkam rekel le:

»Nisem ob svoje bogastvo, nasprotno, trikrat bogatejši sem kot prej! Dajmo, veselimo se, vam jutri zaupam, kaj me žalosti.«

Ukazal je, naj mu prinesejo železne popotne torbe. V prvi torbi je bil venec iz najimenitnejšega zlata z dragulji, ki mu ne ogenj ne voda ne moreta do živega. Poklonil ga je najstarejši hčerki. V drugi torbi je bilo kristalno ogledalce za srednjo hčerko, v tretji torbi pa darilo za najmlajšo hčer: zlati vrč s škrlatnim cvetom. Starejši hčerki sta bili čisto iz sebe od sreče! Darila sta odnesli v svoji veliki sobani, da bi se ju lahko po mili volji

nagledali. Le trgovčeva najmlajša in najdražja hči je ob pogledu na škrlatni cvet prebledela in zajokala, kot da bi jo nekaj stisnilo pri srcu.

Oče jo je vprašal:

»Kaj ti pa je, hčerka moja najdražja? A ne boš vzela škrlatnega cveta, ki si ga tako želiš? Lepšega ni na vsem širnem svetu!«

Najmlajša hči je s težkim srcem vzela škrlatni cvet, očetu poljubila roko in zajokala. Starejši hčerki sta preizkusili darili in presrečni pritekli iz soban. Posedli so za hrastovo mizo z vezanim prtom, ki je bila bogato obložena s sladicami in medico. S slastjo so jedli, pili in se veselili.

Zvečer so prišli gostje in trgovčev dom je bil poln imenitnih obiskovalcev, sorodnikov, priliznjencev in koristoljubnežev, ki so ostali vse do polnoči. Bila je zabava, kakršne svet še ni videl, da se še sam trgovec ni mogel načuditi. V hiši še nikdar ni bilo toliko zlate in srebrne posode in toliko nenavadnih jedi!

Naslednje jutro je trgovec poklical k sebi najstarejšo hčerko in ji do potankosti povedal, kaj se mu je pripetilo. Vprašal jo je, ali ga je pripravljena rešiti strašne smrti in oditi k zveri – kaj zveri, h gozdni pošasti!

Najstarejša hči je brez premisleka odgovorila:

»Naj te reši tista, ki si ji prinesel škrlatni cvet.«

Plemeniti trgovec je k sebi poklical srednjo hčerko in ji do potankosti povedal, kaj se mu je pripetilo. Tudi njo je vprašal, ali ga je pripravljena rešiti strašne smrti in oditi k zveri – kaj zveri, h gozdni pošasti.

Srednja hči je brez premisleka zavrnila njegovo prošnjo, rekoč:

»Naj te reši tista, ki si ji prinesel škrlatni cvet.«

Plemeniti trgovec je k sebi poklical še najmlajšo hčerko in ji do potankosti povedal, kaj se mu je pripetilo. Komaj je uspel povedati do konca, je njegova najmlajša in najdražja hči pokleknila predenj, rekoč:

»Blagoslovi me, ljubi oče! Šla bom k zveri – kaj zveri, h gozdni pošasti – in zaživela z njo. Škrlatni cvet si prinesel meni in jaz sem tista, ki te moram rešiti!«

Plemenitega trgovca so oblile solze. Objel je svojo najmlajšo in najdražjo hčerko in ji rekel:

»Moja najboljša, najlepša, najmlajša in najdražja hči! Večno ti bom hvaležen, da si me rešila strašne smrti. Kar ne morem verjeti, da boš po lastni volji vse svoje življenje dala strašni zveri – kaj zveri, gozdni pošasti! Živela boš v njenem dvorcu in imenitno se ti bo godilo. A nihče ne ve, kje je ta dvorec in katero pot mora ubrati do njega: morda vodi pot do njega po zemlji, morda po morju ali celo po nebu. O tebi tukaj ne bo več ne duha ne sluha in tudi tebi se bo zdelo, kot da smo se vdrli v zemljo. Kako naj živim, ne da bi te videl in slišal tvojega milega glasu? Kaže, da se morava še za časa življenja za vedno posloviti.«

Najmlajša hči mu je rekla:

»Ljubi oče, nikar ne joči in ne bodi žalosten! Imenitno se mi bo godilo in vsega bom imela dovolj. Zveri – kaj zveri, gozdne pošasti – se ne bom prestrašila, temveč ji bom služila po svojih najboljših močeh in izpolnjevala vse njene želje. Kdo ve, morda bom le omehčala njeno srce. Ne objokuj me torej, dokler sem še živa. Če bo vse po sreči, se vrnem k tebi.«

Plemeniti trgovec je še kar neutolažljivo jokal.

Starejšima hčerkama se je najmlajša sestra strašansko zasmilila in zagnali sta vik in krik! Ta pa se ni žalostila, jokala in vzdihovala, temveč se je tiho pripravljala na neznano pot. S sabo je vzela tudi zlati vrč s škrlatnim cvetom.

Minili so trije dnevi in tri noči in napočil je čas, ko se je najmlajša hči morala posloviti od očeta. Oče jo je med neutolažljivim jokom poljubil, poljubkoval in blagoslovil. Iz skrinjice je vzel prstan, ki mu ga je dala zver – kaj zver, gozdna pošast –, ga najmlajši in najdražji hčerki nadel na desni mezinec, in še isti trenutek ni bilo ne duha ne sluha o njej in o njenem imetju.

Znašla se je v dvorcu zveri – kaj zveri, gozdne pošasti! Zagledala je velike kamnite sobane, posteljo iz čistega zlata na kristalnih nogah s puhastimi pernicami, pokritimi z zlatorumenim damastom, in zazdelo se ji je, kot da je že celo večnost tu in se je pravkar prebudila iz sna. Prvič v življenju je zaslišala tako ubrano glasbo!

Vstala je z mehke postelje in na malahitni mizi zagledala vse svoje imetje, med katerim je bil tudi zlati vrč s škrlatnim cvetom. V tej bogato opremljeni sobani si bo imela kje odpočiti, kaj obleči in se v čem ogledovati. Prva stena je bila zrcalna, druga zlata, tretja srebrna, četrta pa iz slonove in mamutove kosti ter draguljev. Pomislila je:

»To je najbrž spalnica.«

Hotela si je ogledati še druge prostore. Odpravila se je po velikih sobanah in ni mogla verjeti, da je v njih toliko dragocenosti. Plemeniti trgovec je govoril resnico: ena sobana je bila lepša od druge! Iz zlatega vrča je vzela svoj ljubljani škrlatni cvet in se odpravila na cvetoči vrt, kjer so ji ptice zapele rajsko melodijo. Drevesa, grmovje in rože so ji v pozdrav pomahali in se ji globoko priklonili, curki iz fontan so brizgali karseda visoko, studenec pa je glasno zažuborel. Prišla je do zelenega griča, s katerega je plemeniti trgovec utrgal škrlatni cvet, ki ga ni lepšega na vsem širnem svetu. Škrlatni cvet je vzela iz zlatega vrča, da bi ga posadila na staro mesto, a komaj se ga je dotaknila, se ji je že izmuznil iz rok, padel na zemljo in zacvetel tako lepo, kot še nikoli.

Najprej ni mogla verjeti svojim očem, a kaj kmalu se je ob pogledu na najdražji cvet razveselila. Vrnila se je v dvorne sobane, kjer jo je že čakala pogrnjena miza. Pomislila je:

»Videti je, da se zver – kaj zver, gozdna pošast – name ne jezi in bo lepo ravnala z menoj.«

Na beli marmorni steni je tedaj zagledala ognjeni napis:

»Nisem tvoj gospodar, temveč zvesti služabnik. Ker si moja gospodarica, je vsaka tvoja želja moj ukaz.«

Komaj je utegnila prebrati, že je napis neznano kam izginil. Zaželela si je napisati pismo očetu in mu sporočiti, kako se ji godi. In že sta pred njo bila svinčnik in zlato pero s črnilom. Očetu in sestrama je napisala tole:

»Ne jočite za menoj in ne žalostite se, kajti v dvorcu zveri – kaj zveri, gozdne pošasti – živim kot kraljica. Ne morem je videti in slišati, zato mi na belo marmorno steno piše ognjena sporočila. Dobro ve, kaj si želim, in vse želje mi nemudoma izpolni. Ne želi biti moj gospodar, temveč prav nasprotno: trdi, da sem jaz njegova gospodarica.«

Komaj je napisala pismo in ga zapečatila, ni bilo o njem več ne duha ne sluha. Kot bi se ugreznilo v zemljo! Glasba je tedaj zazvenela na ves glas, na mizi pa so naenkrat bile posode iz čistega zlata, polne sladice in medice. Čeprav še nikoli v življenju ni bila sama za mizo, je z užitkom jedla, pila, se veselila in nasmejana poslušala glasbo. Ko je po kosilu legla k počitku, je glasba igrala vedno tiše in bolj umirjeno.

Po počitku se je nasmejana odpravila proti drugi polovici čudovitega cvetočega vrta in tudi tu so se ji drevesa in grmi priklonili v pozdrav. Zrele hruške, breskve in granatna jabolka so bila tako sočna, da se jim ni mogla upreti! Sprehajala se je vse do večera, potem pa se je vrnila v svoje velike sobane, kjer jo je že čakala pogrnjena miza, obložena z najiminitnejšimi sladicami in medico.

Po večerji se je odpravila v marmorno sobano, kjer so jo čakala ognjena sporočila. Tudi tokrat je zagledala ognjeni napis:

»Ali je moja gospodarica zadovoljna s svojim vrtom, sobanami, z jedačo, pijačo in strežbo?«

Prelepa trgovčeva hči je radostno odgovorila:

»Ne govori, da sem tvoja gospodarica, temveč bodi ti moj dobri, ljubeznivi in milostni gospodar. Hvaležna sem ti za tvoje gostoljubje in nikoli ne bom ravnala proti tvoji volji. Na vsem širnem svetu ni lepših soban in bolj cvetočega vrta – kako naj bi ne bila zadovoljna? Česa takega še nikoli nisem videla. Kar ne morem verjeti, da je vse res! Strah me je samo, ker moram spati sama. V tvojih velikih sobanah ni žive duše.«

Na steni je zagledala ognjeni napis:

»Nikar se ne boj, prelepa moja gospodarica: ne boš več spala sama. Tvoja najljubša in zvesta služabnica te že čaka. In bodi brez skrbi: v sobanah je veliko ljudi, ki z mano vred bdijo nad teboj, čeprav jih ne moreš videti in slišati. Dokler smo tu, ti nihče ne bo skrivil lasu.«

Prelepa trgovčeva hči se je odpravila v svojo spalnico, kjer jo je že čakala najljubša in najbolj zvesta služabnica, ki je bila čisto blede od strahu. Razveselila se je svoje gospodarice, poljubila njene bele roke in jo objela okrog vitkega pasu. Tudi trgovčeva hči se je razveselila svoje služabnice. Začela jo je spraševati o ljubem očetu, starejših sestrah in služabnikih, potem pa ji je do jutra pripovedovala o svojih dogodivščinah.

Prelepi trgovčevi hčerki se je imenitno godilo! Vsak dan so jo čakale nove, najimenitnejše obleke in okrasje, ki ga svet še ni videl, najokusnejša jedaja, pijača in nove dogodivščine: dolgi sprehodi, ježa s kočijo z nevidno konjsko vprego po temnih gozdovih, na kateri jo je spremljala glasba, drevesa pa so se ji umikala in ji odpirala nove in nove poti. Lotila se je ročnih opravil in brisače so zdaj bile okrašene z zlatimi in srebrnimi vžitki ter biseri. Brisače je pošiljala očetu, a najdragocenejšo med njimi je podarila svojemu ljubljenu gospodarju, ah, kaj gospodarju, zveri – kaj zveri, gozdni pošasti! Vedno pogosteje je hodila v marmorno dvorano in se odkritosrčno pogovarjala s svojim dobrim gospodarjem, ki jo je pozdravljal in ji odgovarjal z ognjenimi napisi na steni.

Težko je reči, koliko časa je minilo, kajti pravljica gre hitro najprej, dela pa je še precej, a, kakorkoli že: prelepa trgovčeva hči se je novemu življenju hitro privadila. Ničemur se ni več čudila in ničesar je ni bilo strah. Stregli so ji nevidni služabniki, ki so ves čas nekaj prinašali in odnašali, jo prevažali s kočijo z nevidno konjsko vprego, igrali na inštrumente in izpolnjevali vse njene želje. Svojega dobrega gospodarja je imela iz dneva v dan raje. Vedela je, da bi zanjo naredil vse, ker jo ima najraje na svetu, in ni ji več bilo do prebiranja njegovih ognjenih sporočil v marmorni dvorani. Želela si je zaslišati njegov glas in spregovoriti z njim.

Milo ga je prosila, naj spregovori, a zver – kaj zver, gozdna pošast – ni in ni ugodila njeni prošnji, misleč da se bo trgovčeva hči prestrašila njenega glasu. A prošnjam ni bilo ne konca ne kraja, zato ji zver ni več mogla nasprotovati. Še zadnjič jo je na beli steni čakalo sporočilo:

»Pridi danes na cvetoči vrt in sedi v svoj najljubši cvetlični paviljon, rekoč: 'Spregovori z menoj, moj zvesti služabnik!'«

Čez nekaj časa je prelepa trgovčeva hči stekla na vrt in v svojem najljubšem cvetličnem paviljonu sedla na brokatno klop. Srce ji je divje razbijalo, a ko je le prišla do sape, je spregovorila:

»Moj dobri, ljubeznivi gospodar, ne bojim se tvojega glasu. Po vsem, kar si naredil zame, mi strašno rjojenje res ne more do živega. Nikar se ne boj spregovoriti!«

Tedaj je za paviljonom zaslišala vzdihljaj, ki se je že čez trenutek razlegel v divje in grozeče rjojenje, tako strašno, da se ne da opisati. Kaj bi šele bilo, če bi govoril na glas!

Ko je prelepa trgovčeva hči zaslišala glas zveri – kaj zveri, gozdne pošasti –, jo je spreletel srh, a je strah le uspela premagati. Njegove ljubeznive, prijazne besede so se ji zdele tako pametne in preudarne, da ji je postalo toplo pri srcu.

Od tega trenutka naprej sta se od jutra do večera pogovarjala med sprehodi po cvetočem vrtu, po grajskih sobanah in med vožnjami po temnem gozdu. Prelepa trgovčeva hči je morala vprašati le: »Si tukaj moj dobri, ljubljeni gospodar?« in zver – kaj zver, gozdna pošast – ji je že odgovorila:

»Kličesh mene, svojega zvestega služabnika in iskrenega prijatelja? Tukaj sem, prelepa moja gospodarica!«

Strašen divji glas ji ni pognal strahu v kosti in njunim odkritosrčnim pogovorom ni bilo ne konca ne kraja.

Težko je reči, koliko časa je minilo, kajti pravljica gre hitro naprej, dela pa je kar precej! Kakorkoli že, prelepi trgovčevi hčeri ni bilo več dovolj, da zver – kaj zver, gozdna pošast – samo sliši; napočil je trenutek, ko jo je želela tudi videti. Milo jo je prosila, naj se več ne skriva pred njo. Zver se je bala, da se je bo lepotica prestrašila, zato ji ni in ni hotela ugoditi. In res je bila tako strašna, da se ne da povedati! Strahu ni pognala v

kosti samo ljudem, temveč tudi divjim zverem, ki so se pred njo poskrile v svoje brloge. Zver – kaj zver, gozdna pošast – ji je zato rekla:

»Prelepa moja gospodarica, nikar si ne želi si, da bi videla moj strašni obraz in moje pošastno telo. Ali ti ni dovolj moj glas? Do tega trenutka sva bila prijatelja, živila sva v slogi in niti enkrat se nisva ločila. Vzljubila si me zaradi moje neizmerne ljubezni, a če bi izvedela, kako pošasten in strašen sem, bi me zasovražila in jaz, nesrečnik, bi moral izginiti izpred tvojih oči. Če me zapustiš, bom umrl od žalosti.«

Prelepa trgovčeva hči ga sploh ni poslušala. Še bolj milo ga je prosila, naj se prikaže, in mu prisegla, da se ga ne bo prestrašila, pa naj bo še tako pošasten. Rekla mu je, da je njen dobri gospodar, ki ga bo vedno ljubila, češ:

»Če si starec, potem bodi moj dedek, če si možak srednjih let, postani moj stric, a če si mladenič, boš do konca mojih dni moj brat in moj najdražji prijatelj.«

Zver – kaj zver, gozdna pošast – se je nekaj časa upirala, potem pa ni več mogla gledati njenih solz in poslušati njenih prošelj, zato ji je rekla:

»Nimam več moči, da bi ti nasprotoval, ker te imam najraje na svetu. Izpolnil ti bom željo, čeprav vem, da bom nase priklical nesrečo in bo z mano konec. Ko se bo zmračilo in bo sonce že nizko na nebu, pridi na cvetoči vrt in reci: 'Prikaži se, prijatelj moj zvesti!' in še isti trenutek boš zagledala moj strašen obraz in moje pošastno telo. Ne bom te zadrževal proti tvoji volji, če ne boš želela ostati pri meni, zato vedi, da imaš pod blazino zlati prstan. Če si ga nadeneš na desni mezinec, te bo pripeljal k tvojemu očetu in nikoli več ne boš slišala zame.«

Prelepa trgovčeva hči je bila prepričana, da ji nič ne more do živega in še isti trenutek se je odpravila na cvetoči vrt. Čakala je in čakala, dokler se ni začelo mračiti in je sonce bilo že nizko na nebu, potem pa le spregovorila:

»Prikaži se, moj zvesti prijatelj!«

Tedaj je v daljavi zagledala zver – kaj zver, gozdno pošast –, ki je še isti hip izginila v temni gozd. Prelepa trgovčeva hči si je obraz zakrila z belimi rokami, kriknila in se zgrudila na tla. Zver – kaj zver, gozdna pošast – je resnično bila strašna: imela je kosmato telo, ukrivljene roke, dolge kremplje, kopita, gromozansko grbo, velike čekane, orlovski nos in sovje oči!

Prelepa trgovčeva hči se ni in ni mogla predramiti. Ko je le odprla oči, je zaslišala milo jokanje in nepopisno žalosten glas:

»Pogubilo si me, dekle moje ljubo! Poslej niti govoriti ne boš več hotela z menoj in nikoli več ne bom mogel občudovati tvoje lepote. Z mano je konec.«

Ko je to slišala, jo je stisnilo pri srcu in bilo jo je strašansko sram! Niti enkrat samkrat ni več zatrepetala, temveč se je opogumila in odločno spregovorila:

»Nikar se ne boj, dobri in ljubeznivi gospodar, nikdar več se te ne bom prestrašila, pa naj boš še takšna pošast. Kako te naj zapustim po vsem, kar si storil zame? Dovolj, da si te še enkrat ogledam. Ne more mi več do živega!«

Tedaj je zagledala strašno zver – kaj zver, gozdno pošast! Svojega gospodarja je klicala in klicala, a ni imel dovolj poguma, da bi se ji približal. Do pozne noči sta se sprehajala in se odkritosrčno, prijateljsko pogovarjala, in prelepe trgovčeve hčere ni bilo več strah. Naslednji dan je zver – kaj zver, gozdno pošast – videla sredi belega dneva. Čeprav je naprej skrivaj vztrepetala, je njen strah kmalu povsem izginil.

Od tega trenutka naprej njunim pogovorom ni bilo ne konca ne kraja in postala sta nerazdružljiva. Pri kosilu in večerji sta se sladkala s sladicami in medico, sprehajala sta se po cvetočem vrtu in se po temnem gozdu vozila v kočiji z nevidno konjsko vprego.

Težko bi rekli, da je minilo veliko časa, kajti pravljica gre hitro naprej, dela pa je še precej! Kakorkoli že,

nekega dne je prelepa trgovčeva hči v sanjah videla bolnega očeta in obšla jo je nepopisna žalost. Kar naprej se je žalostila in jokala, da se je zveri – kaj zveri, gozdni pošasti – trgalo srce, ko jo je gledala. Dolgo ni in ni hotela povedati, kaj ji leži na duši, a enkrat je svojemu gospodarju vendarle zaupala svoje strašne sanje. Milo ga je prosila, naj ji dovoli obiskati ljubljenega očeta in sestri.

Zver – kaj zver, gozdna pošast – ji je rekla:

»Zakaj me prosiš za dovoljenje? Saj imaš vendar moj zlati prstan. Nadeni si ga na desni mezinček in pripeljal te bo k tvojemu očetu. Ostani pri njem, dokler želiš, a vedi: če se natanko čez tri dni in tri noči ne vrneš, o meni ne bo več ne duha ne sluha. Če zamudiš, bo konec z mano, kajti imam te najraje na svetu in ne morem več živeti brez tebe.«

Obljubila mu je, da ne bo niti minute prepozna, temveč se bo natanko čez tri dni in tri noči vrnila v njegov dvorec.

Poslovala se je od svojega dobrega, ljubeznivega gospodarja, si na desni mezinček nadela zlati prstan in že je bila na posestvu ljubljenega očeta. Stopila je na pokrito teraso, se odpravila proti kamnitim sobanam in nasproti so ji že pritekli dvorni služabniki. Kakšen vik in krik so zagnali! Kmalu sta se jim pridružili še ljubljene sestri, ki se nista mogli načuditi njeni lepoti in njeni razkošni kraljevski obleki. Prijeli sta jo pod roke in jo odvedli k bolnemu in neutolažljivo žalostnemu očetu. Kar naprej je razmišljal, kako se godi najmlajši hčeri in bridko jokal. Ko jo je zagledal, ni mogel verjeti svojim očem! Nepopisno srečen je bil, da se je njegova najboljša, najlepša, najmlajša in najdražja hči vrnila, in kar ni se mogel načuditi njeni lepoti in razkošni kraljevski obleki.

Poljubil jo je, poljubkoval in jo še dolgo stiskal k sebi. Očetu in sestrama je do potankosti povedala, kako se ji godi pri zveri – kaj zveri, gozdni pošasti! Plemeniti trgovec se je razveselil, da živi v takšnem kraljevskem razkošju, a nikakor ni mogel razumeti, kako se je lahko privadila svojega strašnega gospodarja, kaj gospodarja, zveri, kaj zveri, gozdne pošasti! Srh ga je spreletel že, ko se je spomnil nanj! Ko sta sestri to slišali, se je v njiju prebudila zavist, kajti tudi sami bi radi uživali takšno bogastvo in bogatega gospodarja spremenili v svojega služabnika.

Dva dneva sta minila kot bi mignil in napočil je tretji dan, ko se je približeval konec njenega obiska. Sestri sta jo tedaj začeli prepričevati, naj ostane tukaj in zapusti zver – kaj zver, gozdno pošast –, češ:

»Pa kaj potem, če bo konec z njo. Drugega si tako ne zasluži!«

Njihova težko pričakovana gostja se je na starejši sestri razjezila, rekoč:

»Tako naj torej poplačam dobroto in nesebično ljubezen svojega dobrega, ljubeznivega gospodarja? Če to storim, bo konec z njim, in potem si res ne zaslužim drugega, kot da me raztrgajo divje zveri. Zame ne bo več prostora na tem svetu.«

Plemeniti trgovec se hvalevrednim besedam najboljše, najlepše, najmlajše in najdražje hčerke ni niti malo čudil, temveč ji je dovolil, da se pravočasno vrne k zveri – kaj zveri, h gozdni pošasti! A sestrama to ni bilo po volji, zato sta skovali pretkan in zloben načrt: odločili sta se, da bosta vse ure v hiši na skrivaj premaknili za uro nazaj. Njune ukane ni spregledal ne plemeniti trgovec ne dvorni služabniki!

Ko je napočil pravi trenutek odhoda, je prelepo trgovčevu hčer stisnilo pri srcu. Nekaj ji ni in ni dalo miru, zato je pogledovala zdaj na očetovo, zdaj na žepno, zdaj na stensko uro, a vse so kazale, da je do odhoda še ena ura časa. Čeprav sta se sestri kar naprej pletli okrog nje in jo na vsak način skušali zadržati, trgovčeva najlepša, najdražja in najmlajša hči ni več mogla zdržati. Bila je prepričana, da ima do odhoda še več kot dovolj časa, a se je kljub temu poslovila od dvornih služabnikov, sester in ljubljenega očeta, ki jo je blagoslovil. Na desni mezinček si je nadel zlati prstan in že je bila v velikih sobanah belega kamnitega dvora pri zveri – kaj zveri, gozdni pošasti! Ni mogla verjeti, da je zver ni pričakala, zato je vzkliknila:

»Kje pa si, moj dobri gospodar in zvesti prijatelj? Kako to, da me nisi pričakal? Saj vendar nisem zamudila, k tebi sem prišla uro in minuto prej!«

A odgovora ni in ni bilo. Povsod je bila gluha tišina: na cvetočem vrtu ni bilo več rajske melodije ptic,

iz fontan niso več brizgali curki vode, studenec ni več žuborel in po velikih sobanah se ni več razlegala glasba. Prelepo trgovčevo hčerko je stisnilo pri srcu in obšla jo je zla slutnja. Pregledala je vse sobane, prehodila je ves cvetoči vrt in kar naprej klicala svojega ljubljene gospodarja, a o njem ni bilo ne duha ne sluha. Stekla je na zeleni grič, kjer se je bohotil njen ljubljene škrlatni cvet. Tam je zagledala zver – kaj zver, gozdno pošast –, ki je ležala na griču in stiskala cvet v svojih debelih šapah. Prelepa trgovčeva hči jo je začela nežno prebujati, misleč da je zadremala, medtem ko je čakala nanjo, a ni niti trznila. Začela jo je tresti za ramo in jo pograbila za šapo, in šele tedaj je začutila, da ji srce več ne bije. Bila je mrtva.

Prelepi trgovčevi hčeri se je stemnilo pred očmi in noge so se ji zašibile, da je klecnila na kolena. Svojemu dobremu gospodarju se je oklenila okrog vratu, ga pogledala v strašni, pošastni obraz in žalostno vzdiknila:

»Vstani vendar, prebudi se že, moj najdražji prijatelj! Ljubim te, ti si moj srčni izbranec!«

Komaj je to rekla, se je z vseh strani zablistalo in zagrmelo, da se je zemlja zatresla! V zeleni grič je udarila strela in prelepa trgovčeva hči se je zgrudila na tla.

Težko je reči, kako dolgo je spala, a zbudila se je šele v veliki marmorni sobani. Sedela je na zlatem prestolu v naročju lepega mladega princa s krono in zlatim oklepom. Poleg njiju je stal oče s sestrama, okrog in okrog pa je klečalo kraljevo spremstvo v zlatih in srebrnih brokatnih uniformah. Lepi mladi princ ji je rekel:

»Najdražja moja! Vzljubila si me zaradi moje dobrote in neizmerne ljubezni, čeprav sem bil pošastno grd, a glej, zdaj sem se spremenil v princa in postala boš moja žena! Moj oče je bil mogočni kralj, ki je padel v nemilost zlobne čarovnice. Maščevala se mu je tako, da me je še kot otroka ugrabila in me spremenila v strašno, pošastno grdo zver. Zaradi njenega uroka so se me bala vsa živa bitja! Rešen bi bil le, če bi se vame zaljubilo lepo dekle revnega ali bogatega stanu, ki bi kljub mojemu pošastnemu videzu želela postati moja žena. Urok je zdaj izgubil svojo moč in ponovno sem se spremenil v lepega mladeniča. Natanko trideset let sem živel kot strašna pošast in v moj zakleti dvorec si prišla dvanajsta. V njem sem pred teboj gostil že enajst lepotic, a nobeni ni bilo mar za mojo ljubeznivost, ustrežljivost in dobrosrčnost.

Le ti si me vzljubila, ko sem bil strašen in pošastno grd, kajti znala si ceniti mojo ljubeznivost, ustrežljivost, dobrosrčnost in mojo neizmerno ljubezen. Za nagrado boš postala žena imenitnega kralja in zavladata boš mogočnemu kraljestvu!«

Ko je bilo konec vsesplošnega začudenja, se jima je kraljevo spremstvo globoko priklonilo, plemeniti trgovec pa je najmlajši in najdražji hčerki ter mlademu kraljeviču dal svoj blagoslov. Sledile so čestitke zavistnih sester, zvestih služabnikov, plemičev in vitezov. Kaj kmalu so se zbrali na svatbi, kakršne svet še ni videl, in mladoporočenca sta živela srečno do konca svojih dni. Tudi jaz sem bila tam in se tako imenitno gostila, da se mi še danes cedijo sline!

Kolofon

Naslov: Škrlatni cvet

Naslov izvirnika: Аленький цветочек

Avtor: Sergej Timofejevič Aksakov (Сергей Тимофеевич Аксаков)

Prevod: Sara Špelec

Lektura: Nastja Klajnšek

Ilustracija: Laura Ličer

Priprava elektronske izdaje: Tine Dolžan

Elektronska izdaja

Sveta Trojica v Slovenskih goricah

2015

Kulturno-gledališko društvo Reciklaža

Nad Jezerom 3

2235 Sveta Trojica

<http://www.kgd-reciklaza.org>

kgd.reciklaza@gmail.com

ISBN 978-961-93516-2-8 (pdf)

Brezplačna publikacija